

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı: 13913
Tarih: 12.08.2021

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

15/5/1959 tarihli ve 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanunda değişiklik yapılmasına dair kanun teklifi gerekçesiyle birlikte ekte sunulmuştur.

Gereğini arz ederim.

Muazzez ORHAN IŞIK

Van Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI		
Tali Komisyon	Başındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Tarım, Orman ve Köylere	
Esas Komisyon	Plan ve Bütçe	
Tarih :	01 Ekim 2021	Esas No: 2/3779

TBMM	
KANUNLAR ve KARARLAR BŞK.LİĞİ	
17	Ağustos 2021
Numara:	

TBMM	
GENEL EVRAK	
17 Ağustos 2021	
No.	858171
EBYS'ye AKTARILMIŞTIR	

GEREKÇE

İktidarların doğaya ve ekolojiye karşı rant odaklı politikalarının, yanlış imar ve konut politikalarının sonucu ve iklim krizi gerçekliğine uygun politikaların uygulanmaması etkisiyle ülke genelinde sel ve yangın felaketlerinin yaşandığı, gerekli destek hizmetlerinin sunulmadığı görülmektedir. Yurttaşların can ve mal kaybına neden olan bu felaketlere ilişkin önleyici politikaların uygulanmadığı, müdahalede gecikildiği, kriz yönetiminin sağlanamadığı, halkın acısı ve kayıplarıyla baş başa kaldığı bir durum ortaya çıkmaktadır.

16 Temmuz- 3 Ağustos 2021 tarihleri arasında Van'ın Başkale, Çaldıran, Özalp, Gürpınar, Muradiye, İpekyolu Erciş ve Saray ilçelerinde 35'ten fazla mahallede sel ve su baskınları etkili olmuş ve halkın yaşam alanları zarar görmüştür.

Van'da bu kadar kapsamlı bir felaket ve binlerce kişiyi etkileyen bir kriz olmasına rağmen kamusal anlamda bir kriz yönetimi yapılmamıştır. İlk yardım ve sağlık hizmeti sunulması gereken yurttaşların aradan geçen süreye rağmen barınma, beslenme, temiz su sorunu hala devam etmektedir. Kayyum yönetimi altındaki belediyenin ve ilgili bakanlıkların yaşanan sel felaketine dair görevlerini açıkça aksattığını kamuoyunun bilgisine yansımaktadır.

Sel yaşanan tüm alanlarda yaklaşık 140 ev, içinde yaşanılmayacak duruma gelmiştir. Bu evlerden 15 tanesi tamamen yıkılmıştır. Geriye kalanlar ise duvar çatlakları, su ve elektrik tesisatları, temelleri hasar gören toprak evler olduğundan, içinde kalınması riskli yapılardır. Bir deprem veya yeni bir su baskını durumunda bu evlerde yaşayanların yaşamları risk altındadır. Bu evlerin 100'e yakını Başkale ilçesinde, 23 tanesi Çaldıran ilçesinde diğerleri sayılan diğer ilçelerdedir. Evleri ile birlikte ev eşyaları da zarar gören yurttaşların önemli bir kısmı akrabalarının evlerinde yaşamaya devam etmektedir. Bir kısmı ise çadırlarda kalmaktadır. Kış ayları yaklaşmadan bu barınma sorununa kalıcı bir çözüm sunulmalıdır.

Sel ve su baskınlarının etkili olduğu birçok mahallede çok sayıda ahırın zarar gördüğü kamuoyunun bilgisine yansımıştır. Başkale ilçesinde 2200'e yakın küçük baş, Çaldıran ilçesinde 200'e yakın küçük baş hayvanın telef olduğu ifade edilmektedir. Zararların karşılanması için önceden sigortalı olması veya telef olmuş hayvanların fiziki olarak ispatı gibi şartların talep edilmesi çiftçileri zor durumda bırakmaktadır. Bu kapsamda su baskını nedeniyle tamamen kullanılamaz duruma gelen araçlar mevcuttur.

Arazi ve hayvancılık için zorunlu olan besi/yem alanlarının hasarı da çok büyük oranda yaşanmıştır. Temel geçim olan hayvancılık sektörünün zararı tüm boyutları ile araştırılmalıdır. Saman ve ot depolarının da çok büyük oranda zarar gördüğü ifade edilmiştir.

Yaşanan sel felaketi ve diğer ekolojik sorunlar insanların kapitalist tüketim anlayışı ve iktidarın rantçı yaklaşımından bağımsız değildir. Başkale'nin Xaşkan köyünde ve birçok yerde sel olacağı, tedbir alınması gerektiği önceden bilinmesine rağmen gerekli hiçbir önlem alınmamıştır. Xaşkan'da (Esenyamaç) yapılan kanal bu boyutlarda bir sel için yeterli değildir. Ayrıca söz konusu kanallar ve bentlerin bakım ve temizliği için periyodik çalışmaların yapılması gereklidir. Albayrak bölgesinde başvuru yapılmasına rağmen gerekli kanal ve bent çalışması yapılmamıştır. Güzeldere mevkiinde yol ve kanal çalışmasının plansızlığı selin zararlarını artırmıştır. Burada ve birçok yerde kanalların selden önce yağmur suları nedeniyle kumla dolduğu ifade edilmiştir. Sel yaşanan neredeyse her yerde bent ve kanalların bakımı ve yenilenme çalışmalarının yapılması gerekmektedir.

Elektrik, su, yol, köprü, geçit ve diğer altyapı çalışmalarının kış aylarına girilmeden tamamlanması zorunludur. Su, yol ve elektrik altyapısı sel ve su baskını nedeniyle zarar görmüş mahallelerin tespit edilip eksikliklerin tamamlanması için çalışmalar hızlandırılmalıdır. Birçok mahallede barınma, temiz su, ulaşım ve hatta beslenme sorunu bir süre devam edecektir. Bu nedenler evleri ve yaşam alanları yıkılmış olan haneler için hızlı bir kamusal destek programı uygulanmalıdır. Hayvanları, ahırları, ot ve saman depoları ve tarım arazileri zarar gören çiftçilerin destek alma süreçleri hızlandırılmalıdır. Zarar gören tüm yurttaşların zararları tazmin edilmelidir.

Uzun vadede selin önlenmesi veya olması durumunda halka zarar vermeyecek şekilde konut ve altyapı planlaması yapılmalıdır. Van özelinde belediyelerin ve DSİ'nin yapması zorunlu bazı çalışmalar mevcuttur. Hane ve diğer yaşam alanlarının dere yataklarına yapılmaması sağlanmalı, mevcut durumda sel riski altında olan "yapı alanları" için kalıcı ve geçici önlemlerin alınması geciktirilmemelidir.

İklim krizi ve ekoloji sorunlarına ilişkin her düzeydeki duyarsızlık ve kamu kurumlarının sorumsuzluğu sonlandırılmalıdır. İktidarların ekoloji ve doğa karşıtı ve rant odaklı; HES, baraj, orman ve çevre politikaları son bulmalıdır. Bu durum sadece Van'da yaşanan sel felaketi için değil, yıl boyunca zarar veren kuraklık ve devam eden yangınlar ve seller nedeniyle de önemli bir gündem olmalıdır.

Yaşanan doğal felaketlerde; kontrolsüz yapılaşma, Hidroelektrik Santrali (HES) inşaatları ve doğanın tahrip edilmesinin etkisi düşünüldüğünde siyasi iktidar da sorumluluktan kaçmadan ekolojiye yönelik politikasını gözden geçirmekle ve gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür. Özellikle Hükümet, çoklu bir ekonomik krize maruz bırakılan yurttaşlara sosyal devlet ilkesi gereğince gerekli desteği sağlamakla mükelleftir. Bu nedenle sel felaketinden etkilenen Rize, Artvin, Sinop, Kastamonu ve Bartın gibi illerde "Genel Hayata Etkili Afet Bölgesi" ilan edilmesi yerinde bir karardır. Fakat sosyo-ekonomik gelişim endekslerinde ve milli gelirde son sıralarda yer almasına rağmen Van'da da "Genel Hayata Etkili Afet Bölgesi" tedbirlerinin alınmaması kabul edilebilir değildir.

Van'da Başkale başta olmak üzere tüm ilçelerimizde sel felaketinden etkilenen yurttaşlarımızın yaralarının sarılması, zararlarının hızlı bir şekilde tazmin edilmesi için söz konusu bölgenin acil bir şekilde afet bölgesi ilan edilmesi gerekmektedir. Bu sayede zarar gören altyapının yenilenmesinin yanında ekonomik anlamda kayıplar telafi edilebilir, halkımızın acıları hafifletilebilir. Bu amaçla "15/5/1959 tarihli ve 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanunda değişiklik yapılmasına dair kanun teklifi" hazırlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1 – Sel felaketinden dolayı Van ilinin Başkale, Çaldıran ve diğer ilçeleri ile çevresinde oluşan zararların tazmini ve olası afetlere hazırlık yapılması amaçlanmaktadır.

MADDE 2 – Yürürlük maddesidir.

MADDE 3 – Yürütme maddesidir.

**15/5/1959 TARİHLİ VE 7269 SAYILI UMUMİ HAYATA MÜESSİR AFETLER
DOLAYISIYLA ALINACAK TEDBİRLERLE YAPILACAK YARDIMLARA DAİR
KANUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1 – 15/5/1959 tarihli ve 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 27 – Van ilinin Başkale, Çaldıran ve diğer ilçeleri ile mahallelerinde; 16 Temmuz-3 Ağustos 2021 tarihleri arasında meydana gelen sel felaketi ve bu sel felaketinin ortaya çıkardığı olumsuzluklardan ötürü afet bölgesi ilan edilmiştir.

Bu afet bölgesi ilan edilen yerlerde yurttaşların selden zarar gören konut, işyeri, barınak vb. için alacakları yardımlarda bu kanun hükümleri uygulanır.”

MADDE 2 – Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3 – Bu kanun hükümleri Cumhurbaşkanlığı tarafından yürütülür.